

"Višji življenski standard je seveda odvisen predvsem od delovnih ljudi samih in od dviganja delovne storilnosti, prav tako pa tudi od varčevanja, s čimer nekateri vodilni ljudje še vedno ne računajo dovolj. Ko govorim o varčevanju, imam pred očmi predvsem varčevanje v proizvodnji, v tovarnah in raznih drugih podjetjih, v ustanovah in na raznih proslavah. Ko govorim o varčevanju, pri tem prav tako mislim na drago grajenje raznih objektov, stanovanjskih poslopij in drugega. Ko govorim o varčevanju, mislim, da je treba čim bolj zoževati investicije, ne pa jih razširjevati izven plana, ker je to v skrajni meri v Skodo standarda državljanov. Vsesstransko varčevanje in pravilno razdeljevanje sredstev ima eno

izmed odločilnih vlog v obvladovanju naših materialnih težav."

Te besede predsednika Tita v njegovih novoletnih poslanici so zelo aktualne zlasti ob sedanjem usmerjanju investicijskih sredstev. To še posebno, ker

Varčevanje

imajo kolektivi na razpolago dokajšnja sredstva, s katerimi sami razpolagajo. Zlasti je tu vprašanje gradbenih investicij. Na preteklih zborih volivev pa tudi ob sedanjih občnih zborih SZDL

je bilo slišati marsikatero upravičeno pripombo o dragih gradnjah v prejšnjih letih. Toda nobenega zagotovila ni, da ne bomo letos in v prihodnje spet grešili prav na tem področju. Zlasti še, ker zadostna sredstva, ki so na razpolago in hitreč tako pri izdelavi načrtov in celotnem delu upušča v nemar vprašanje cene in varčevanja. Celo na raznih konferencah in sestankih, ko je beseda o gradnjah in investicijah, je glavno vprašanje le: kaj, do kdaj? Premalo pa se govoriti o cenah, o dinarju, ki ga je treba upoštevati in z njim varčevati povsod, bodisi v proizvodnji, kjer se sredstva ustvarjajo in še posebno tam, kjer se le-ta trošijo.

K. M.

OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU

V nedeljo, 8. februarja, ob 11.00 obletnici smrti dr. Franca Prešernega, bo vsa slovenska javnost proslavila svoj kulturni praznik, saj med nami skoraj ni človeka, ki ne bi kdaj sodoživiljal, veroval, trpel in upal z njegovo pesmijo. Prešernova pesem, ki je izpovedala bridkosti lastnega življenja in trpko usodo njegovega ljudstva, je bila tudi v najhujši stiski tega ljudstva, pa tudi v njegovih najsvetlejših trenutkih, ko se je to ljudstvo borilo in izbojevalo svojo največjo zmago, velikega pomena — današnji pomen njegovih pesmi pa je večji kot kdajkoli prej.

Samo svobodno ljudstvo da lahko našemu dubovnemu velikanu in velikemu Slovenscu tisto priznanje, ki mu gre. Protislovje med izpovedjo Prešernove besede in našo resničnostjo je končno odpavljeno. Izpovedi Prešerna so uresničile naše ljudske množice, naše delovno ljudstvo. Danes nam je postal Prešeren že bolj drag.

Poglejmo v naše učilnice! Prislubimo naši mladini — s kakšno ljubeznijo, zanosom in toplino šepeče njegove pesmi! Pojdimo že dlje! Po naših odrih bero njegove pesmi z zavestjo svobodnega človeka. Njegove pesmi bero delovni ljudje, ki se vzgajajo in izobražujejo v svojih prosvetnih društvih. Prešernova pesem je vzklikla iz ljudstva in za ljudstvo.

Zategadelj tokrat ne bomo govorili o njegovi pesniški podobi in o poslanstvu, temveč se bomo s hvaležnostjo spominjali človeka, ki je dal svojemu ljudstvu vse — samega sebe.

13. februarja konferenca SZDL kranjskega okraja

Za jasnejša stališča

O nekaterih problemih družbenega upravljanja

Na zadnjem seji predsedstva Okrajnega odbora SZDL so med drugim sklenili, da bo letosna okrajska konferenca SZDL 13. februarja v Kranju. Na njej se bo izbralo okoli 170 delegatov osnovnih organizacij SZDL. Konferenca bo celodnevna in bo delovala v 2 komisijah in sicer v komisiji za ideološko-politična vprašanja in komisiji za družbeno upravljanje. Zlasti bo imela dosti dela komisija za družbeno upravljanje. Morata bo razčistiti nekatere nejasnosti o delu potrošniških svetov, čeprav je o tem razpravljalo že okrajni plenum. Hkrati bo treba dati novim stanovanjskim skupnostim in potrošniškim svetom nekaj napotkov za delo.

Nadalje so na seji razpravljali o potrošniških svetih in delu zborov proizvajalcev pri ObLO in OLO. V nekaterih občinah našega okraja so že imenovali nove potrošniške slike. V Kranju so volili člane za potrošniške slike na zadnjih zborih volivev, na Jesenicah na občnih zborih SZDL. Ljudski odbor v Kranju je že izdal

odločbe novim članom, v kratkem bo to storil tudi ljudski odbor na Jesenicah. Tudi v Radovljici in Tržiču so že izbrali nove člane za potrošniške slike. V Kranju je sedaj 36 potrošniških svetov s 285 članom, na Jesenicah 9, medtem ko so v Tržiču formirali le 3, kar je proti prejšnjim 27 verjetno premalo. Na splošno je čutiti v Tržiču stremljenje po centralizaciji družbenega upravljanja in tudi nekaterih političnih organizacij. Med drugim v tržički občini nimajo niti enega krajevnega odbora, čeprav bi bil potreben v Križah in morda še v kakšni drugi vasi. Teži se, da bi se ukinilo celo krajevne odbore ZB itd.

Na seji so med drugim ugotovili, da je še precej nejasnosti v načinu volitev potrošniških svetov. Cutitti je odlaganje in hkrati premalo skrbti za razvoj let-teh s strani svetov za blagovni promet pri občinskih ljudskih odborih. O teh in drugih vprašanjih bodo razpravljali na konferenci in skušali po dosedanjih izkušnjah najti najpriemernejša izhodišča.

ObSS o tarifnih pravilnikih

VEČ SREDSTEV ZA NAGRAJEVANJE PO UČINKU

Na pondeljkovi seji vseh predsednikov sindikatov podružnic, ki jo je sklical Občinski sindikalni svet Kranj, so največ govorili o izdelavi tarifnih pravilnikov v gospodarskih organizacijah in o pripravi na občni zbor Občinskega sindikalnega sveta Kranj. Poudarili so, da je osnovno izhodišče, ki ga zasledujejo sindikati pri tarifni politiki, zagotoviti satino rast osebnih prejemkov delavcev. Povečanje osebnega zasluga delavcev pa je mogoče in realno le, če se povečuje dohodek gospodarske organizacije, če se povečuje produktivnost in storilnost dela. Na osnovi tega se sindikati ne bodo vmešavali v tarifne postavke in osebne zasluzke posameznih delavcev v posameznih kolektivih. Kakšna bo najnižja plača in kakšna najvišja, vse to morajo urediti podjetja sama. Aparat občinskega

ljudskega odbora bo potrejal samo izračun minimalnega osebnega dohodka, ne pa tarifne pravilnike. Pač pa bo Občinski sindikalni svet dajal soglasja k tarifnim pravilnikom. Ti pa morajo letos vsebovati razen tarifnega pravilnika še premijski pravilnik, pravilnik za nagrade, dajti izračun, koliko bo podjetje povečalo plače v zvezi z zvišanjem produktivnosti (plače se bodo namreč lahko povisale za isti odstotek, kot se bo zvišala produktivnost) in koliko so že izplačali nad tarifnimi postavkami. Soglasje k tarifnemu pravilniku mora dati tudi sindikalna podružnica v podjetju.

Stališče sindikatov je, da letos tarifnih postavk ne bi povisili. Nominalno naj bi jih popravili le v tistih poletkivih, kjer so tarifne postavke občutno nižje kot v obeh gospodarskih organizacijah. Cimveč razpoložljivih sredstev je treba namreč prihraniti za nagrajevanje po učinku. Na seji so govorili tudi o investicijah za družbeni standard. Podarili so, da nekatera podjetja čudno glejajo na sklep okrajnega zborov proizvajalcev, naj bi tretjino sredstev, ki jih podjetja dali občinskim ljudskim odborom, namenijo za družbeni standard. V Kranju je treba namreč čimprej zgraditi Zdravstveni dom; zanj pa je potrebno še 170 milijonov dinarjev. Tudi za dokončno ureditev Sindikalnega doma bo treba še 40 milijonov dinarjev. Največji problem pa so stanovanjska, za katera je v Kranju vloženih 2531 nerešenih prošenj. Za vse to bodo potrebna sredstva, ki naj bi jih prispevala podjetja Občinskemu ljudskemu odboru.

A. T.

Na Bledu letos z zimsko sezono nimajo sreče. Jezero prekriva tenka ledena skorja. Evropsko prvenstvo v kegljanju na ledu bo moralo biti zato na Jesenicah. Tudi snega je boro malo in mednarodnih sankaških tekem s Straže ne bo. Kljub dobrim obetom bo torej prva zimska sezona slaba. Toda slab začetek, dober konec!

OLO s prejel letosnji družbeni načrt okraja Kranj

LJUDJE V OSPREDJU

na največ zadržal pri družbenem brutto proizvodu in narodnem dohodku, pri investicijah ter pri zaposlovanju in produktivnosti. V letu 1957 se je družbeni brutto produkt povečal za 15,2 odstotka v primeri s prejšnjim letom, narodni dohodek pa za 15,9 odstotka, lažni pa prvi za 5,7 odstotka in drugi za 5,1 odstotka. Tudi v letu 1959

se bo brutto proizvod predvidoma v razpravi poudaril, da bodo zapečetila za 5,5 odstotka in narodni radi majhne zmogljivosti gradbenih ne operative težko uresničeni letosni načrti investicij. O tem je govoril tudi tov. Horjak in nadaljeval, da se nekatera podjetja kljub majhnim gradbenim kapacitetam še vedno pojavljajo z novimi gradbenimi načrti. Družbeni plan poudarja, da morajo gradbeni podjetja letos sklepati pogodbne najprej za negospodarske investicije. Vsa prizadevanja za povečanje sredstev za družbeni standard bi se namreč precej onemogočila, če negospodarskih investicij ne bi mogli realizirati.

Težnje manj razvith občin

Tako kot na zboru prizvajalev je bilo tudi na okrajnem zboru največ govorova o zaposlovanju in produktivnosti. Do izraza so prišle zlasti težnje manj razvith občin, da bi jim dali možnost še naprej zaposlovanju novo delovno sili.

Predsednik Škofjeloške občine tov. Nastran je poudaril, da je v nerazviti občinah še dovolj delovne sile in da zato zaposlovanja v teh krajih ne bi smeli omejiti. Tov. Božič z Jesenic pravi, da je pri tem največji problem neenak položaj med gospodarskimi organizacijami, ki so že dosegle maksimalno stopnjo razvoja, in onimi, ki je še niso dosegeli.

Tov. Popit pa je poudaril, da je v okviru globala, ki ga dolgača družbeni plan, možno zaposliti vso razpoložljivo delovno sile in ves naravnih prirastek pravega proletariata, kmete in polkmete, ki so zaposleni v industriji, pa je treba usmeriti drugam. Izgovarjanje na nezaposlenost ni upravljeno, saj plan dovoljuje zaposlovanje v nekaterih drugih panogah, n. pr. v gradbeništvu.

Po končanih razpravah sta oba zabora OLO Kranj z nekaterimi spremembami in dopolnitvami sprejela okrajni družbeni plan in proračun. K. M. - A. T.

S seje Občinskega ljudskega odbora Železniki

Slaba priprava je kriva,

da seja ni uspela - Čudna stališča o nekaterih vaznih vprašanjih

Na zadnji seji Občinskega ljudskega odbora v Železnikih, ki je bila dne 29. januarja, se je razvila sila živahnih razprav o nekaterih aktualnih problemih komune.

Svet za družbeni plan in finance ObLO Železniki je za sejo pripravil odlok o dopolnilnem proračunskem prispevku, odlok o imenovanju komisije za nacionalizacijo in predlog zazidalnega okoliša Železnikov. Vsa ta vprašanja so danes med najbolj aktualnimi v vseh komunah.

V razpravi o dopolnilnem proračunskem prispevku je imel ma primernih delovnih prostorov. V prostoru, ki je velik 5 krat 7 m. dela devet referentov, na dan gre skozi preko 50 ljudi. V tem prostoru je tudi glavna občinska pogačarna. Delati pod takimi pogoji je

seveda vse prej kot lahko. Kvaliteta dela je slaba, sistematizacija delovnih mest pa je nemogoče izvesti, ker ni prostorov. ObLO pa ima neko viro, ki je last SLP in ki jo začasno uporablja podjetje »Niko«. To podjetje pa zdaj ima nove prostore in bi vilo lahko odstopilo ptrebam Občinskega ljudskega odbora. V razpravi pa je zastopnik podjetja »Niko« dejal tudi tole: »Vila je naša last in jo nedamo, pa konč!«

Nedvomno nosi za tako neuspešno sejo precejšen del krivde tisti, ki je sejo vodil, ker ni bil dovolj pripravljen. Odborniki pravijo, da na take seje ne bodo več prihajali.

C. N.

Anketa med mladimi seminaristi

PREDLOGI IN POBODE

Poročali smo že, da so v sobotošem socialističnem družbenem sistemu. Govorili so o šolski reformi, o ozadju napadov vzhodnega bloka na Jugoslavijo, o vlogi in pomenu ZK in o šolstvu na Koroskem v zvezi s krščivo mirovnimi pogodbami.

Med seminaristi, ki jih je bilo

61, so ob zaključku seminarja izvedli anketo, ki je dala precej zanimivih in koristnih napotkov za delo mladinske organizacije in pokazala na vrsto težav, ki jih bo treba odpraviti.

Kaj misliš o izboljšanju dela mladinske organizacije? Večina udeležencev je na to vprašanje odgovorila, da se je treba izogniti suhopernosti, neživljenskih predavanj in slabih organiziranih sestankov. Boljše je treba pripraviti sestanke. Mladinska vodstva naj se izogibajo preživelih oblik dela. Treba je najti nove oblike, ki bodo dostopenje sedanjim razvojnemu stopnji mladega človeka. Nekdo v anketi predлага, da bi skupinske izlete v naravo, po poteh partizanskih enot in ob pripovedovanju starih skojevcov, lahko koristno uporabili zlasti letos ob 40-letnici KPJ, za seznanjanje mladih z našo preteklostjo. Nekateri menijo, da mladinska organizacija premalo skrbi za kulturno in družabno življenje mladine. V kulturno-prosvetnih društvin in sekcijsih je še vedno premalo mladih. Mladinske organizacije po vseh naj bi priejale družabne večere s plesom in kratkimi kulturnimi programi.

Mnenja seminaristov o strokovjem in ideološko-političnem izobraževanju so precej enaka. Vsi si želijo strokovnih predavanj in tečajev, vsi želijo napredovati v svoji stroki. Strokovne tečaje naj bi prirejali v tistih podjetjih, kjer mladi nimajo ustreznih kvalifikacij. V skoraj vseh podjetjih na Gorenjskem je namreč precejšen odstotek ljudi — ne samo mladih — ki nimajo tiste kvalifikacije, ki jo zahteva delovno mesto, na ka-

terem delajo. So tudi pojavi, ko mladinci poskušajo brez truda in ustrezne znanja zasesti boljše delovno mesto. To je tudi eden osnovnih vzrokov, da zanimanje za izobraževanje ponekod vse bolj pada.

Odgovori udeležencev seminarista na vprašanje, kako ste zadovoljni z vodstvom mladinske organizacije v vašem kraju, so bili precej različni in kažejo, da bo vodilne mladinske cadre treba preudarnejše izbirati. To vprašanje je prevez zanemarila tudi organizacija ZK.

Anketa je ugotovila, da večina udeležencev seminarja bere časopise in zasleduje politično in gospodarsko dogajanje doma in v svetu. Mladinski tisk je med mladimi precej razširjen, zlasti v slokah in podjetjih, manj na vasi. Največ beroje »Mladost«, »Mladino«, »Mlada pot« itd.

Zborovanja in priprave za nacionalizacijo

V minulem tednu je bilo po vsej Gorenjski na desetino zborovan na katerih so javni in politični delavci našega okraja, pa tudi reprezentanti in zvezni ljudski poslanci tolmačili. Zakon o nacionalizaciji hiš in stavbni zemljišči, ki je nedavno sprejela Zvezna ljudska skupščina. Zborovanja so organizirali v vseh večjih podjetjih, mestih in naseljih.

Občinski ljudski odbori so že povsod začeli s pripravami za izvajanje novega zakona. Imenovali so posebne komisije za nacionalizacijo najemnih stanovanjskih hiš in posebne strokovne komisije za določitev gradbenih okolišev. Le-ti so že tudi pripravile ustrezne predloge o katerih sklepajo ljudski odbori.

prevzame riziko morebitne izgube. Ljudski odbori bi jih morali podpreti s potrebnimi garancijami.

Kako pa je s to rečjo pri občinah? Kako daleč so priprave v zvezi s trgovinami?

S takim vprašanjem smo se obrnili še na občinski ljudski odbor v Kranju. Povedali so, da je to vprašanje res na dnevnem redu njihovega Svetu za blagovni promet, ki bo zasedal prihodnji teden. Zamisel o teh trgovinah je dokaj dobra. Toda za praktično uveljavljanje so mnoge vprašanja še nerešena.

Verjetno se s tem vprašanjem borijo tudi v drugih potrošniških središčih.

K. M.

NA DNEUNEM REDU V KOMUNAH

PRESKRBA

To pot ni beseda o eni sami občini. Gre za preskrbo. To vprašanje je važno za vse naše kraje, hudo pereče pa je v močnejših potrošniških središčih kot na primerni na Jesenicah, v Tržiču in tudi v Kranju. Medtem ko trgovska podjetja razmeroma dobro zadovoljujejo potrošnika s tekstilnim in drugim industrijskim blagom, je preskrba z živiljenjskimi potrebsčinami do kaj težavnejša. Na zborih volivcev in drugod je slišali zlasti precej pripombe in tudi upravljene kritike o preskrbi z mlekom, sadjem, zelenjavo in drugimi kmetijskimi pridelki.

Kako usmerjati preskrbo s temi potrebsčinami v prihodnje? Kakšno vlogo naj bi imela kmetijska posestva, Poslovna zveza oziroma kmetijske zadruge? Kakšne organizacijske spremembe so predvidene, da bi izboljšali preskrbo s temi potrebsčinami v naših delovnih središčih?

S takimi vprašanji smo se oglastili najprej pri predsedniku OLO Kranj Vinku Hafnerju.

O tem je bilo že govor na okraju, je povedal tov. Hafner. Za ureditev nekaterih težav v preskrbi z mlekom se je zavezlo celo Izvršni svet Slovenije. Pri tem gre za odkupna oziroma za preskrbovalna področja sosednih področij goriškega in ljubljanskega okraja. Tudi vprašanje od kupnih cen mleka zahteva širše razpravljanje v okviru republike, ker je prišlo do nekaterih neskladnosti.

Z izboljšanje preskrbe s sadjem in zelenjavo so predvidena tako imenovana preskrbovalna podjetja. Pred kratkim je bilo v okraju merilo tudi posvetovanje s prizadetimi podjetji in predstavniki občin. Gre za trgovska preskrbovalna podjetja, ki naj bi brez prekupčevalnih nagibov z dogovori s proizvajalcem zagotovila potrebne količine blaga. V dogovoru je seveda potrebno vnaprej določiti tudi od kupno ceno. Ta pa utegne biti zaradi nihanja proizvodnje in drugih okolnosti v nasprotju s stvarnimi cenami na trgu. Se pravi, da preskrbovalno podjetje vnaprej

prevzame riziko morebitne izgube. Ljudski odbori bi jih morali podpreti s potrebnimi garancijami.

Kako pa je s to rečjo pri občinah? Kako daleč so priprave v zvezi s trgovinami?

S takim vprašanjem smo se obrnili še na občinski ljudski odbor v Kranju. Povedali so, da je to vprašanje res na dnevnem redu njihovega Svetu za blagovni promet, ki bo zasedal prihodnji teden. Zamisel o teh trgovinah je dokaj dobra. Toda za praktično uveljavljanje so mnoge vprašanja še nerešena.

Verjetno se s tem vprašanjem borijo tudi v drugih potrošniških središčih.

K. M.

Gorenjski obveščevalec

ZDRAVNIŠKA DEZURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljeni 10, ostalo 12 din od besede, naročniki imajo 50% popusta.

Telefonska številka naročniškega v oglasnega oddelka je 475, uredništva 397.

Kupim suhe mesesneve in smrekove deske 25 mm, poleg tega tudi nekaj 50 mm. Krej, mizar, Kranj, Stara cesta 13. 2430

Od mlekarne do Krtine v Črčah sem v ponedeljek ob 17. uri izvabil desno usnjeno rokavino. Najditevja prosim, naj jo odda na Smedniško c. 15. 2433

Prodam v odličnem stanju harmoniko klavirsko 24 basov. «Hohner», Fende Vido, Kokrica 14, Kranj. 2434

Prodam 11 tednov brejo svinjo ali zamenjam za pitanca in 5 mladih prašičkov. Pavlič Kristian, Ljubno 21, Podnart. 2453

Prodam 4 mesece stare prašičke. Savs, Bašelj 9, Preddvor. 2436

Motorno kolo generalno obnovljeno, rumi voz 16 col ter moško in žensko kolo ugodno prodam. Zg. Senica 16 pri Medvodah. 2437

Prodam nekaj voz hlevskega gnoja. Sp. Brnik 11, Cerknje. 2483 Konj star 10 let, srednje težak, zdrav, priden in krotak, naprodai. Brezje 52. 2439

Prodam enostanovanjsko hišo. Naslov v oslagsnem oddelku. 2440

Prodam 20 mesecev staro koblico «Hoßflinger» ali zamenjam za govedo po dogovoru. Cerknje št. 114. 2441

Prodam nov voz neokovan ter nove osi in komat za konja. Zamenjam bi tudi za deske. Alič, Preska, Medvode. 2442

Zelo porcen prodam kuhinjsko oravo in žensko kolo. Jelenčeva 23, Primskovo. 2443

Isčem unočenjeno za 4 ure dnevno dopoldan. Ostalo po dogovoru. Primožič, Maistrov trg 10, Kranj. 2444

Trovaska pomočnica z znanjem nemščine išče službo v špecijalistički trgovini z neprekinjenim časom v Kranju. Ponudbe poslati pod »1. marec« v ogl. oddelek. 2445

Honorarno administrativno moč za 4 ure v dopoldanskem času spreimemo. Obrtno podjetje «Pleskarstvo» Kranj, Koroška 23. Plaća po dogovoru. Nastop službe takoj. 2446

Isčem gospodinjsko pomočnico samo za dopoldanski čas. Naslov v oglašnem oddelku. 2447

Moški gre v skupno stanovanje ob progi Kranj-Ljubljana. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglašnem oddelku. 2448

Delavka v drugi izmeni dobri stanovanje. Naslov v oglašnem oddelku. 2449

Opozorjam, da nisem plačnik kakršnih koli dolgov in obveznosti svoje žene Dore Prester. 2449

Prodam seme pasje trave. — Franc Potočnik, Bukovica 24, pošta Leleca. 2451

Prodam del hiše v okolici Krajnje. Takoči veljivo. Naslov v ogl. oddelku. 2452

Delavka dobi stanovanje in hrano. Ostalo po dogovoru. Visoko 68, Senčur. 2453

Obveščam, da sem odpril odvetniško pisarno v Radovljici — Kajuhova 4. Odvetnik: France Galičič. 2454

OBJAVE

Pri AMD Podnart se bo pričel 15. februarja 1959 nov tečaj za šoferje amaterje. Prijavite se v sredo 11. februarja ob 16. do 18. ure ali v nedeljo 15. februarja ob 8. uri v društveni pisarni v Podnartu.

PREDPUSTNA VESELICA

Kino «Predilec» Sk. Loka prireže v soboto 7. februarja ob 20. uri predpuščno veselico. Vabljeni.

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža in očeta JANEZA ZUPANA

iz Senčurja se toplo zahvaljujemo vsem bolnikom, strežnemu in zdravstvenemu osebu na Golniku na lajšanje bolečin in venec, Maksu Erzinu za izkazano pomoč in Mlakarju za poslovilni govor. — Hvala vsem, ki so ga spremili na zadnji poti in darovali vence.

Družina Zupanova L. V.

KINO

«STORŽIC», Kranj 7. februarja ob 14.30 ur prijava amer. barv. risanki **Sestavljen program VIII** - vstopnina 30 din. Ob 15.45; 17.50 in 20. ur amer. barv. cinemascop film »20.000 milj pod morjem«, ob 22. ur prijava ameriškega barvnega filma »Jezdili so na zapad«.

«OBZORJE», Zelezniki: 6. februarja ob 20. ur ter 8. februarja ob 15. in 19.30 ur ameriški film »Tarzanova prijateljica«.

«DOM», Sovodenj: 7. in 8. februarja argentinski film »Tajno močvirje«. Predstava v soboto ob 19. ur, v nedeljo pa ob 15. ur.

Duplica pri Kamniku: 7. in 8. februarja ameriški film »Vohunski lov«. Predstava v soboto ob 19. ur, v nedeljo pa ob 16. in 18. ur.

Vsem, ki so ob težki izgubi naše predrage sestre

MICI LAKNER

počastili njen spomin, ji prinesli cvetja in jo spremili na njeni zadnji poti, nam pa izrekli sožalje, iskrena hvala.

Kokrica pri Kranju, 5. februarja 1959.

Laknerjevi

SPREMENJAVA AVTOBUSNEGA VOZNEGA REDA

NA PROGI SKOFJA LOKA-ZIRI

Poštni avtobus na progi Skofja Loka-Ziri bo vozil od 5. februarja t. l. ob delavnikih po naslednjem voznem redu:

8.45	Skofja Loka	11.43
9.11	Poljane	11.17
9.19	Gorenja vas	11.09
9.43	Ziri	10.45

Dosedanja vožnja ob 16.10 iz Zirov odpade.

PODGETJE ZA POSTNI, TELEGRAFSKI IN TELEFONSKI PROMET V LJUBLJANI

KMETIJSKA POSLOVNA ZVEZA KRAJN

Oprodaja od svojih osnovnih sredstev naslednje predmete:

1 tovorni avto Tam Pionir — 3 tonski

1 osebni avto Opel-Super — 4 sedežni

6 kom. skladničnih tehnic — nosilnost 300, 500, 700 in 1000 kilogramov.

Vse gornje predmete si interesenti lahko ogledajo v skladnišču podjetja na postaji Kranj.

Cene in ostale informacije daje uprava podjetja Kranj, Ljubljanska cesta 1 (Hotel Jelen).

Ameriški barvni cinemascopski film »20.000 milj pod morjem«, ob 21. ur prijava ameriškega barvnega filma »Pohlep po življenju«.

«TRIGLAV», Primskovo: 7. in 8. februarja zapro.

«SVOBODA», Stražišče: 7. februarja ob 18.30 ameriški barvni film »Mirni človek«, ob 21. ur prijava ameriškega barvnega cinemascopskoga filma »Pohlep po življenju«. — 8. februarja ob 13.30 ur prijava ameriški barvni risanki **Sestavljen program VIII** - vstopnina 30 din. Ob 15., 17. in 19. ur prijava ameriškega barvnega filma »Jezdili so na zapad«.

NAKLO: 7. februarja ob 19. ur francoski barvni film »Francoski can-can«. 8. februarja ob 16. in 19. ur prijava ameriškega barvnega cinemascopskoga filma »Sedem let skončne let«.

— KRVAVC, Cerknje: 7. februarja ob 19. ur ameriški barvni film »Sestavljen program VIII - vstopnina 30 din. Ob 15., 17. in 19. ur prijava ameriškega barvnega filma »Jezdili so na zapad«.

— RADOVJE, Jesenice: 7. februarja ob 19. ur jugoslovanski film »Dobro more«. 7. do 10. februarja italijanski barvni film »Izgubljeni kontinent«.

— PLAVZ, Jesenice: 7. do 10. februarja ameriški barvni film »Puščava živi«.

Zirovnicna: 7. in 8. februarja ameriški barvni film »Carovnik iz Oz«.

Dovje-Mostrana: 7. in 8. februarja angleški film »Jaz sem kamer«.

Koroška Bela: 7. in 8. februarja jugoslovanski film »Dobro more«. 9. februarja ameriški barvni film »Puščava živi«.

Bled: 6. do 9. februarja angleški barvni vistavision film »Hiša skravnosti«. Predstave v petek in ponedeljek ob 20. ur, v soboto ob 17. in 20. ur ter v nedeljo ob 10., 15., 18. in 20. ur.

Radovljica: 6. in 7. februarja ob 20. ur ter 8. februarja ob 15.30, 17.30 in 20. ur italijanski barvni film »Lepa milinarica«.

Ljubno: 7. februarja ob 19.30 ur ameriški film »Zigosan«.

— SORA, Škofja Loka: 6. do 8. februarja francosko-jugosl. cinemascopski film »Gubijah«.

Ziri: 7. in 8. februarja ameriški film »Steza slonov«. Predstava v soboto ob 20. ur, v nedeljo pa ob 19.30 ur.

— OBZORJE, Zelezniki: 6. februarja ob 20. ur ter 8. februarja ob 15.30, 17.30 in 20. ur ameriški barvni film »Tarzanova prijateljica«.

— DOM, Sovodenj: 7. in 8. februarja argentinski film »Tajno močvirje«. Predstava v soboto ob 19. ur, v nedeljo pa ob 15. ur.

Duplica pri Kamniku: 7. in 8. februarja ameriški film »Vohunski lov«. Predstava v soboto ob 19. ur, v nedeljo pa ob 16. in 18. ur.

GLEDALIŠCE

GLEDALIŠCE

— TONE CUVAR, JESENICE

V soboto, 7. februarja ob 19.30 ur N. Manzari: »Naši ljubi otroci« — Komedia v treh dejanjih — Za premierski abonma. Ostale vstopnice v prodaji.

V nedeljo, 8. februarja ob 19.30 ur N. Manzari: »Naši ljubi otroci« — Komedia v treh dejanjih — Za abonma nedelja — Ostale vstopnice v prodaji. — Zvezne z vlaki ugodne.

GIBANJE PREBIVALSTVA

V KRAJNU

Poročili so se: Alojz Uršič, čuvaj in Angela Spendl, gospodinja; Srečko Zorman, gumar in Marija Vombergar, predikla; Peter Pintar, obrtnik in Marija Zihel, kmečka delavka; Franc Thaler, gozdni delavec in Jožef Pirnar, gospod. pomočnica; Franc Jerše, zidar in Justina Stirn, tkalca; Matijan Beton, usnjarski tehnik in Stanislava Reven, delavka; Franc Sitar, železostrugar in Matjaž Janša, tkalka! Stanko Omers, tov. del. in Tinka Kopac, predikla; Jožef Oslaj, Šofer in Marija Antonija, navalka; Alojzij Rebol, delavec in Cecilia Rogelj, delavka; Alojzij Potocnik, mesar in Marija Kepic, tov. delavka; Boris Kacin, precizni mehanik in Daniela Perdan, navalka; Janez Markič, tečesar in Marija Bohinc, gospodinjska pomočnica; Franjo Zezelj, ključavnica in Ana Jezernik, tovarniška delavka; Franc Logar, kmetovalec in Frančiška Brolin, gospodinjska pomočnica.

Clan krajinskega »Triglava«. Teran je iz petnajstih iger dobit devet točk in je le šestkrat odšel premagan od mize. Izgubil je proti Jazviču, Franjiču, Harrangozu, bratomu Markovič ter Hrbudu; premagal pa je: Osmagica, Pavasoviča, Tomažiča, Hudetz, Vogrinča (!), Kerna, Uzonca, Franjiča in Gabrijela.

Kje moramo iskati vzroke tolikšnega uspeha maturanta Terana? Janez je nastopal prvič na takšnem turnirju in to po daljšem času, ko ni imel nihče

prave predstave o njegovih igri. Razen tega je imel pred seboj jasen načrt: odšel je z nalogo, da mora dobiti samo štiri uspehe bi lahko dosegli kranjski

V SPOREŠNOST

SMUČANIE

TRI PRVA MESTA ZA KRAJNČANE

V soboto in nedeljo je bilo v Ravnh na Koroškem prvo letosnje srečanje naših najboljših alpskih smučarjev. Na Uršli gori so se zbrali tekmovalci iz štirih držav, ki so se v izenačenih borbah borili za naslove republikega prvaka.

Nekaj od rezultatov: Janez Sumi je bil v prvi vožnji zrešil vrata (zaradi tega je bil diskvalificiran), saj je v drugi vožnji dosegel najboljši čas. Cepav je bil prvič pokrovčen, da bosta Kranjčani Zupančičevi. Tretji je bil Jazvič, ki je bil v prvi vožnji zrešil vrata (zaradi tega je bil diskvalificiran), sa

Ob drugi premieri DPD „Svoboda“ Kranj

TENNESSEE WILLIAMS:

Steklena menažerija

Za uvod beseda o repertoarni poletki kranjske Svobode.

Ce smo ob prvi premieri letosnje gledališke sezone — gledali smo Ostrovskega satirično komedijo "Gozd" — ob misli na občinstvo skepticistično zmagevali z glavami, te-

daj nas bo tokratna izbira dramatika dela toliko bolj začudila. Upozorili Tennessee Williamsa Ste-

istorija kranjska Svoboda. Doslej je bilo delo še vedno uprizorjano le pod naslovom "Steklena menažerija".

Igra je zanimiva predvsem zaradi svojevrstnega dramaturškega prijema, s katerim se hoče avtor ogniti konvencionalnemu realizmu v dramaturški gradnji. V svojih stremilejnjih je šel še dlje: dramsko tehniko

za toplo besedo, ki spregovori v prid ponizanih in razjaljenih malih ljudi, ki jih je življenje, ne po lastni krividi, potisnilo na stran, na pot hrepenjenja po nedosegljivih lepotah. Čeprav je zgodba zrasla iz trpkih surove vsakdanosti, je edeta v rahlo patino poetičnosti in romantičiranja, kar daje pripovedi nadih pravljičnosti.

Igo je režiral ing. Boris Valenčič. Brez zadrga lahko trdim, da se je znal režiser s tenkočutnim posluhom približati svetu malih ljudi in izučiti iz dela vodilno misel: klic po humanosti. Ne morem pa se znebiti v tisa, da režijski koncept ni bil obdelan v vseh epizodah z enako skrbnostjo. Nekateri prizori so spregovorili z iskreno in nepotvorjeno avtorjevo govorico, drugi pa so izvezeli v prazno. Morda bi kazalo bolj paziti na statiko in premike, ki vselej niso bili psihološko utemeljeni. Situacijski premiki še vedno ne more nadomestiti govorne dinamike premiki naj bodo psihološko utemeljeni. Sicer pa je uprizoritev dokaj umirjeno rasla od epizode do epizode. Če gledamo na režijski koncept kot celoto, tedaj smemo govoriti o nespornejšem uspehu.

Amanda Wingfieldova je bila zupana Mili Valenčičevi. Lik matere, katere ljubezen je razpeta med razkošjem spominov iz preteklosti in željo po sreči svojih otrok, je risala z drznimi toni svojega obširnega igralskega registra. Njena tragedija bi prisla do še večje veljave z nakazovanjem subtlnih občutij z notranjo igro. — Njeno hčer Lavro je oblikovala Miča Fajonova. Bila je prosojna, kot steklena figura krhka in v pravljični svet zamaknjena lepota, ki je bila bolj podobna sanjskemu prividu kot živemu bitju. Kaj bi lahko še povedali v njen prid? Ugajala bi tudi avtorju. — Toma Wingfielda je zaigral Bogdan Fajon. Njegovi veterinarski razdražljivosti in tretnutni grobostim smo verjeli in čutili, da se pod navidezno trdo skorjo skriva toplo srce sina — skrbnika. Morda smo mu celo verjeli, da se bo nekoč vrnil k materi in seštej ter jima prinesel drobec njunega sanjskega sveta. Tudi Tom — pripovedovalec je bil skrbno iz-

delan, vendar ne bi škodovalo, če bi bil včasih toplejši v glasovni modulaciji. — Tudi Jim O'Connor Tone Hotka je bil soigralcem enakovreden lik. Namen postaviti povprečnega Američana, se kot ostalim tudi njemu ni povsem posrečil. Bil pa je topel, iskren in neposreden ob priznanju krivide, da je njegova trenutna lahkomiselnost vzбудila pri Lavri ljubezen, trenutek nato pa trikpo spoznanje.

Scena Saša Kumpa je dajala uprizoritvi domesni in funkcionalni okvir.

Vsekakor je Svoboda zabeležila s

Stekleno menažerijo uspeh, na katerega so lahko režiser in požrtvovani igralci ponosni.

S. S.

Pričer iz Tennessee Williamsa "Steklene menažerije" v uprizoritvi DPD "Svoboda" Kranj. — Laura (Miča Fajonova) in Jim O'Connor (Tone Hotko)

Stekleno menažerijo, pomeni vsekakor je osvežil s filmskimi izraznimi sredstvi. Vendar tudi teh ne uporabila realistično, marveč zgolj smiselno iz občutja in za občutje, s čemer hoče dati drami smiselnega podudarja in ustvariti ustrezeno dramsko vzdusje. Ta izrazna sredstva pa so bila v kranjski uprizoritvi preborna, da bi v gledalcu sprožila globlje občutje. Tudi literarno-dramaturški prijem zvezi s pripovedovalcem Tomom, ki živi v dveh vlogah dasiravno ni pridobil nevejšega časa, daje delo sočnost, neposrednost in poseben čar.

Bistvena vrednost dramatskega dela pa je konec končev literarna tehnost. Nobenega dvoma ni — delo je vzkliklo iz današnjega časa, iz obtožbe vnanjega sveta in družbe. Gre za konflikt med bedo in razkošjem,

— pripovedovalec je bil skrbno iz-

trgu itd. Nedodelanost tega ali onega motiva, izvirajoča menda iz nekakšne živčno-sunkovite naglice ustvarjanja, ne učinkuje kot hiba, marveč se zdi nujna in po svoji pravljici ostrino presega pomilovalno pikrost francoskega pojma.

Vzkljik graje — torej — je dal im precej vidni smeri modernega slikarstva, smeri, ki ima med sodobnimi ustvarjalci mnogo predpisnikov, čeprav ji začuda manjka točno določen program, ali bolje, čeprav v njenih arhivih ni najti kričavo napisanih deklaracij in manifestov, kakršne so si umisljali v propagandne ter reklamne svrhe pristaši drugih likovnih stroy dvajsetega veka.

Fauvisti priznavajo predmetnost, toda med naturaliste in realiste jih vendar ne moremo štetiti, ker preizraju dolgočasno kopiranje prirode sladkonočno idealiziranje naravne resničnosti.

Fauvisti prizegajo na čistost barv, in sicer takšnih, kakršne so same od sebe, kakršne so na paleti. Impresionistični način slikanja, ki je ne ločljivo povezan z načelom, da naj bodo barve takšne, kakršne vidimo v prirodi, odklanjajo. Njihov koloret prav zato ni umirjen, temveč živ, skoroda kričav, pritrjan do skrajnosti.

Fauvisti v skladu s svojim priznavanjem predmetnosti in barvne pestrosti ljubijo tudi močne konture, obrise. Na platna jih nanašajo z drznimi potegljaji čopiča, kakor bi hoteli zanesljivo ločiti stvari od stvari. Naravno podobo predmetov, njih videz s tem občutno deformirajo in se tako oblikovno približajo ekspressionistom, toda vsebinsko, notranjo globino le-teh skušajo doseči samo nekateri od njih.

Obla, gvaši in risbe Mire Pregljeve se po svojem slogu ujemajo s slikarsko smerjo, ki smo jo opisali. To so pogumno, morda celo malce preveč energično zašnovane upodobitev polj, sadovnjakov, obmorskih vedut, mestnih ulic ter človeškega vrveža pred kinom, v slaščičarni, na

— ae —

Pred četrtto premiero gledališča "Tone Čufar"

Nicola Manzari: »Naši ljubi otroci«

Komedijo italijanskega komedografa Manzaria »Naši ljubi otroci« je lani uprizorilo Mestno gledališče v Ljubljani. Čeprav kritika uprizoritvi ni bila posebno naklonjena, je delo vzbudilo med občinstvom precej pozornosti.

Res je, da komediji ne kaže prisposabil kakšnih posebnih umetniških kvalitet, saj se premočno zgleduje pri lahkonih bulgarskih francoskih komedijah in skonstruiranih sodobnih ameriških igri. Kljub temu pa problemi, ki ga obravnava, ni samo aktualen v Italiji, temveč tudi drugje, saj je vprašanje odnosna doražčujočih pubertetnikov na eni in staršev na drugi strani pereče in zanimivo. Usodna pomota, da starši obravnavajo svoje otroke zgoj kot otroke tudi potem, ko dozore v zrele fante in dekleta, služi tudi »Našim ljubim

otrokom« za fabulistično osnovo. V tem pogledu delu ne kaže odrekati določenih pedagoških kvalitet, seveda z večjo mero ironije, kot pa globokoumnega razmišljanja.

Ob spotakljivi zgodi, ki jo spretno podtakneti hčerkca in sin, da bi se znebila dekliških kit in kratkih hlač, bi lahko imelo užaljeno samoljubje očetovske in materinske ljudbe tudi trajične posledice. Venčar se vse srečno konča ob spoznanju, da so v modernem in živčnem svetu vzasli otroci, res da zrelejši, toda v bistvu nepokvarjeni in venčar naši ljubi otroci.

Se beseda, dve o tekstu. Čeprav

ni v njem nicaesar, kar bi vsakdanje

življenja ocenilo za nedostojno, pu-

ritanski in dlikocepški ušesom

ne bo ravno prijal; intimnosti na

odru ne morejo biti spotakljive, če

so ubrane na pravo mero, malome-

ščansko privzdignjeni in farizejski

moralni pa so seveda lahko greh.

Prav ta neposrednost in brezobzir-

nost »Naših ljubih otrok« so odlika,

ki bo lahko prijetno zabavala in

marsikaj odkrilta tistim, ki so že

pozabili, da so bili »ljubi otroci« tudi sami.

Delo je režiško in scenko pripravil Bojan Čebulj. V vlogi staršev, advokata Marilde in inženirja

Marca se bosta predstavila Marijanca Cebuljeva in Marijan Stare. Nju na navihana otroka Rivija in Grazio

bosta opodbila Mitja Čebulj in Tatjana Malovrhova. Janko Mar-

kelj in Marija Resmanova pa sode-

ljujeta kot predsednik sodišča za

mladostne in hišna Guilletta. Pre-

miera bo v soboto, 7. februarja.

Kako bomo počastili

Prešernov spomin

Največji slovenski kulturni praznik bomo tudi letos kar najdostojnejše proslavili. V ta namen so prosvetna društva, učni zavodi in druge kulturne institucije širok po Sloveniji skrbno pripravile lepe proslave in podobne prireditve.

Oljevek, moški pevski zbor OKUD »Enakoste« iz Kranja, moški pevski zbor DPD »Svoboda« Stražišče in moški, ženski in mešani pevski zbor »France Prešeren« iz Kranja.

GOSTOVANJE LJUBLJANSKE DRAME V KRANJU

110. obletnico Prešernove smrti bo počastilo tudi Prešernovo gledališče. V ta namen je povabilo v Kranj SNG Drama iz Ljubljane, ki bo uprizorilo v nedeljo, 8. februarja Williama Shakespearea koncertno »Ukročena trmoglavka«. Kot ob prvem gostovanju, kaže, da bodo gledališčniki iz Ljubljane tudi ob tem srečanju privabili v kranjski gledališki hram množico obiskovalcev.

Dve razstavi v Mestnem muzeju v Kranju

Nesladkobna umetnost Mire Pregljeve

Neki kritik je skupino francoskih pompresionističnih slikarjev ogroženo poimenoval »fauvisti«. Za besedo, ki jo je izrekel, nimamo v slovenščini primernejšega nadomestila. Morda ji še najbolj ustreza izraz »podivljanci«, ki pa s svojo nesправljivo ostrino presega pomilovalno pikrost francoskega pojma.

Vzkljik graje — torej — je dal im precej vidni smeri modernega slikarstva, smeri, ki ima med sodobnimi ustvarjalci mnogo predpisnikov, čeprav ji začuda manjka točno določen program, ali bolje, čeprav v njenih arhivih ni najti kričavo napisanih deklaracij in manifestov, kakršne so si umisljali v propagandne ter reklamne svrhe pristaši drugih likovnih stroy dvajsetega veka.

Fauvisti priznavajo predmetnost, toda med naturaliste in realiste jih vendar ne moremo štetiti, ker preizraju dolgočasno kopiranje prirode sladkonočno idealiziranje naravne resničnosti.

Fauvisti prizegajo na čistost barv, in sicer takšnih, kakršne so same od sebe, kakršne so na paleti. Impresionistični način slikanja, ki je ne ločljivo povezan z načelom, da naj bodo barve takšne, kakršne vidimo v prirodi, odklanjajo. Njihov koloret prav zato ni umirjen, temveč živ, skoroda kričav, pritrjan do skrajnosti.

Fauvisti v skladu s svojim priznavanjem predmetnosti in barvne pestrosti ljubijo tudi močne konture, obrise. Na platna jih nanašajo z drznimi potegljaji čopiča, kakor bi hoteli zanesljivo ločiti stvari od stvari. Naravno podobo predmetov, njih videz s tem občutno deformirajo in se tako oblikovno približajo ekspressionistom, toda vsebinsko, notranjo globino le-teh skušajo doseči samo nekateri od njih.

Obla, gvaši in risbe Mire Pregljeve se po svojem slogu ujemajo s slikarsko smerjo, ki smo jo opisali. To so pogumno, morda celo malce preveč energično zašnovane upodobitve polj, sadovnjakov, obmorskih vedut, mestnih ulic ter človeškega vrveža pred kinom, v slaščičarni, na

trgu itd. Nedodelanost tega ali one-

ga motiva, izvirajoča menda iz ne-

kakšne živčno-sunkovite naglice

ustvarjanja, ne učinkuje kot hiba,

marveč se zdi nujna in po svoji pravljici ostrino presega pomilovalno pikrost francoskega pojma.

Južina, Piran, Sivalnica in Ičiči-mreže. Med gvaši pa: Piran, Koper, Opatija, Rječina, Reka, Ljubljansko-tromostovje, Kolodvor, Colnarna, kmečki motivi in že omenjene upodobitve mestnega živčava.

S. Eržen

Hkrati z likovno razstavo Mire Pregljeve je bila v zgornji prostorji muzeja odprtta tudi razstava starega orožja, ki ga je prispeval muzejski depo.

Razstavni predmeti sicer ne predstavljajo vseh vrst orožja, vendar segajo dokaj daleč v našo preteklost, in sicer v začetek 16. stoletja — v dobo kmečkih uporov.

Iz dobe je ohranjena grimitavno izdelana tlačanska sulica. Podobno orožje predstavlja helebarde iz 17. stoletja.

Zbirka orožja je povezana tudi z nekaterimi predmeti, ki so služili vojakom v preteklih stoletjih. Semkaj sodijo čutare, posebno redkost pa predstavlja z železom okovana vojaška blagajna v empirskem slogu (iz časa Napoleona osvajanj).

Razstavo poživljajo nekatere slike in panjske končnice, ki po-

zazirajo lovski prizore in podobno motiviko. — Razstava bo odprta do 20. februarja.

S.

Dokaj ob

MЛАДА РАСТ

JOŽE VARN:

TIČEJED

Otroci smo se ga zelo bali. Bil je že star, ves kosmat in vedno gubi, da Tičejed prav slastno je drobne ptičke. Pravili so, da jih ujame na limance in jih potem nataknje na žico. Tako nanizane da potem v žerjavico in speče s perjem, klijunom in nožicami vred ter nato poje. Po pravici smo se ga tukaj takoj zagledal, nam je zagrozil z njo, da smo se razbežali kakor jata vrabcev. Hodil je od hiše do hiše in prosil miloščene.

Kadar se je bližal naši hiši, smo se vsi otroci poskrili za peč. Tedaj nas ne bi nihče spravil izza peči vrabec ujezel. Vsaj zdeto se nam za slajo reč ne. Najbolj grozaje tako. Zletel je do malega vrab-

Ali že veste...

...da bomo tudi letos dostenjno proslavili Dan mladosti ob rojstnem dnevu maršala Tita, 25. maja. Proslave bodo po vseh šolah in društvih in to po vseh vseh mestih naše domovine;

...da se bo posvetila tem proslavam že večja pozornost in poseben pomen, ker bo to ena največjih manifestacij v okviru praznovanja štiridesete obletnice ustanovitve KPJ in SKOJ;

...da bodo tudi letos naši mladinci in mladince in seveda tudi pionirji sodelovali v štafetah, ki bodo nosile palico in v njej vse leže želje maršalu Titu za god;

...da se bo letos štafeta mladosti pričela v Zagrebu, ker je bila pred 40. leti ravno v tem mestu ustanovna skupščina komunistične mladine. Razen že glavne in emotne štafete bodo okrajni, občinski in republiški mladinski odbori organizirali še posebne štafete, v katerih bo sodelovala vsa naša mladina in bodo obiskale vse kraje, kjer so se vrstile med vojno znamenite bitke in na katere so vezani pomembni datumini iz novejše zgodovine Jugoslavije;

...da bo blizu 51 000 mladincov tudi letos gradilo oziroma nadaljevalo z gradnjo avtomobilskih cest Bratstvo in enotnost, ki bo vezala Ljubljano z Beogradom in dalje s Skopljem. Po vsej Srbiji so se mladinci že jeli priglašati v delovne brigade, ki bodo gradile letos na odsekih od Paračina do

Niša in od Negotina ob Vardarju do Demir Kapije;

...da bo v pripravljalnih in glavnih delih sodelovalo na letosnjem zvezni mladinski akciji 19 440 fantov in deklet v Srbiji v 162 delovnih brigadah, skupaj pa 50 tisoč 880 mladincev. Na odseku avtomobilskih cest skozi Srbijo bo delalo 43 920 fantov in deklet, na odseku skozi Makedonijo pa 6 960. Od 1. marca do 29. novembra, ko bo ta avtomobilskih cesta od Paračina do Niša in od Negotina do Demir Kapije dograjena bo mladina Jugoslavije zgradila 104 km novega sodobnega cestišča. Izkopati in v nasipe vgraditi bo morala 1 616 000 kubičnih metrov prsti in kamna, zgraditi 16 večjih mostov 27 podvozov, 220 uskokov in več drugih objektov;

...da bo s pomočjo naše pridne mladine kmalu zgrajena avtomobilskih cest Bratstvo in enotnost, ki bo povezala vse naše bratske narode;

...da bo blizu 51 000 mladincov tudi letos gradilo oziroma nadaljevalo z gradnjo avtomobilskih cest Bratstvo in enotnost, ki bo vezala Ljubljano z Beogradom in dalje s Skopljem. Po vsej Srbiji so se mladinci že jeli priglašati v delovne brigade, ki bodo gradile letos na odsekih od Paračina do

Rebus
Reslice: Sokol

A če bi zima Pusta ukanila,
za to bi reva se preveč kesala,
saj Pust zagodel bi ji pesem tak,
da bi zares na luno jo pobral!

Bi koledarju Pust tako naročil:
»Ker Zima ni snega hotela dati,
čeprav to nje dolžnost je in pravica,
iz praktik vseh se mora kar pobrati!
Zdaj za Jesenjo kar Pomlad napiši
in Zimo, ki jo ni, kar koj izbrisí!«

A Zima najbrž že je zaslutila,
da zoper njo menda se nekaj kuje,
snega je skupaj malo brž nabrala
in za tolažbo nekaj ga nasuje.

Mladina pa od zimskih vseh radosti
droblinic malo bo užila,
z želenim snegom polja pobelila.
ker Zima le ob koncu je počitnic

Ena Kompare

Zima

Smo bali se, da zima brez rakete
na daljno luno je odpotovala,
in tam se naši žalosti in jezi
ter sankam in smučem bo zdaj rogala.

Ze ko smo vsako nado opustili,
da zima nas bo še razvesila,—
le v sanjah zimsko radost smo užili,—
se kar čez noč je tiso priplazila.

Za nos je dedka Mraza potegnila
in smuči, moral je doma pustiti;
a pustu brž snega je natrosila,
da v snegu zdaj bo mogel norce briti.

gorenjske bōdice

△ Ne bo napak, če bomo to pot začeli z Jesenicami. Za spremembu in zato, da ne bo kdo rekel, da se na fizičkulturo figo razumem, se bom lotil tega vprašanja. — Čudne stvari sem slišal o telovadnem profesoru z osemletne šole »Tone Čufar«. Ker zlepa ne nasadam kakršnim kolikovim govoricom, sem se podviral pred Šolsko poslopije in začel oprezati. In kaj sem videl? Predvsem sem ugotovil, da govorice le niso iz trte zvite. Profesor zares pošilja od telovadbe razgrete otrocke v nogavicah in telovadnih hlačkah iz telovadnice preko dvorišča v Šolsko poslopije. Tistikrat je bilo preklicano mrlzo. Toplomer je kazal 8 stopinj mrazu. Telovadni učitelj se kot strokovnjak za zimske športne hude vnočne tudi za smučanje. Učencem je kratko in Nisem pa še docela obupal; morda

se bo našel kdo med polletnimi počinjenci, ki bo prijet za metlo. In še nečemu sem se čudil: tistikrat sem videl na hodniku šole kar širi čistilke. Bile so pa v grozoviti formi. Namesto da bi pometale, so sukale jezike, kot bi bilo klepetanje na normo.

△ Tole mi je povedala neka delavka iz UKO Kropa: »V poslovnični Peko v Kranju sem ondan kupila copate štev. 37. Ko sem jih prinesla domov, sem ugotovila, da so v kartono kopate štev. 36. Odnesla sem jih nazaj v Kranj. Tistikrat mi je prodajalka povedala, da je neka druga tovarišča dobila copate štev. 37 namesto štev. 36. Lahko pa bom dobila tiste copate, brž ko jih bo omjenjena tovarišča vrnila.« Ko pa se je delavka iz Kropi tretjič zglašila v prodajalni v Kranju in povprašala po copatah štev. 37, so ji povedali, da so tiste nešrečne copate medtem že prodali in da jih lahko vrnejo denar. — Tiskrat iz Kropi v Kranj zavoljo copat in da bi na koncu ostal brez njih... Ne — pa že rajši hodim bos!

△ Glavo stavim, da se Kamničani v pest smejijo, ker jih nisem tako dolgo potipal. No, nič ne dé — se jih bom pa danes usmilil.

Ko sem ondan stikal po kamniških ulicah, sem naletel na znance. Pomišlite — revez je poč kresval po mestu. Videti je bil kot dragonar, ki je pol življenja presedel v sediu. zdaj mu je pa nenadoma živince poginil.

»Kako pa to, da kar pešačiš?« sem ga pobaval. »Odkrito ti povem, da te prvičrat vidim na nogah. Pa pravijo, da ne greš nikamor brez motocikla.«

Možakar se je držal kislo, da nikoli tega. Najmanj tako, kol bi pospravil ogromno zalogu kislih kumar.

»V zanko sem se ujel,« je končno iztisnil iz sebe. »Pa z motocikлом vred.«

Nekaj časa je pasel pogledi po meni in ko je videl, kako debelo zjam, mi je takole pojasnil.

»Res, kar na lepem sem se ujel v zanku. Mestni električarji so mi jo nastavili. Nič hudega slučet sem pripeljal po klancu in zavil krog oglja. Prav tisti čas so električarji vlekli električno žico čez cesto, da bi jo dvignili onstran ceste na drog. Seveda ni bilo nikogar, ki bi opozoril voznike, naj ne tišči v zanko. Jaz pa naravnost na žico, ki je visela poi metra nad zemljo. Ti rečem, kakor kalin sem se ujel z motorjem vred. Zdaj sva oba polomljeni. Jaz se še nekako premikam, motor bo pa potreben daljšega zdravljenja.«

Pa še drugič kaj. Do takrat vas pa pozdravlja

Uprava

STOJ splošna nevarnost

Prometna kronika Gorenjske je ustala zadnji teden januarja nepopolna. Brž ko pa je zapadel sneg, so se kar v enem dnevu, in sicer 2. februarja, primerile zaradi poledenene ceste tri prometne nesreče.

● Prova nesreča se je zgodila v ponedeljek ob 8. uri zjutraj v vasi Podbrezje. Na ovinku v vasi sta se srečali tovorni avto S-2323 in avtobus S-12826. Ker voznik tovornjaka očividno ni pričakoval srečanja na tem kraju, je naglo zavrl. Zaradi poledenene ceste je zaneslo zadnji del tovornjaka na levo. Ker je vse kazalo, da bo avtobus trčil v tovornjak, se je umaknil na skrajno desno stran cestišča. S tem manevrom se je šofer avtobusa sicer izognil trčenja z tovornjakom, vendar je z desno stranjo zadel ob podporni zid. Materialna škoda na karsneriji znaša okrog 40.000 dinarjev.

● Iste dne ob 14. uri je vozil od Nakla proti Kranju osebni avtomobil S-2215. Prevelika hitrost in snežna brozga sta bili krivi, da je avtomobil nenadoma začel plesati, pri čemer ga je zaneslo močno na desno. Se preden je šofer uspel spraviti vozilo na cesto, je trčil v obcestni kamen. Škoda sicer ni bila velika; ovare na sprednjem delu je le za nekaj tisoč dinarjev. Vendar primer opozarja, da šofer ni uravnan hitrosti v skladu s stanjem cestišča.

● Iste dne ob 14.30 uri je prišlo na odcepnu cesto v vasi Plevno pri Škofiji Loko do nesreče, ki jo je povzročilo neupoštevanje prednosti vozila, ki prihaja z desne. Mopedist z Jesenja je pripeljal v odcepnu cesto med Loko in Trato. V smeri

stov avtobus. Vse kaže, da je osebi proti Trati je v tem trenutku pripeljal Transturistov avtobus. Dolžnost avtobusa bi bila, da bi dal pri srečavanju. Na spolzki cesti je prednost mopedistu, ki je pripeljal osebno vozilo z bokom zaneslo v z desne. Šofer avtobusa je sicer za

viral, kljub temu pa je bilo trčenje neizveženo. Avtobus je udaril v mopedista z levim prednjim koncem in ga odbil v stran. Materialna škoda ni velika, pa tudi mopedist je odnesel le lažje telesne poškodbe.

● Primer lahko služi kot ponovno opozorilo, da je treba dajati prednost tudi »neznatnim« mopedistom.

MNENJA IN ŽELJE BRALCEV

Ob Novem letu je uredništvo »Glasu Gorenjske« razpisalo anketo, na katero je potem v januarju prejemovalo odgovore: pohvale, kritike, ocene in želje. Kar lepa kopica pisem se je nabraala. Papir bo šel kmalu v redakcijski koš, toda vsebino pisem uredništvo »Glasu Gorenjske« ne bo pozabilo.

Anketa je vsebovala štiri vprašanja. Medtem ko precej anketirancev na prvo vprašanje ni odgovorilo, so bili odgovori na ostala tri, zlasti pa na zadnje, precej obširni.

»Koliko ljudi bere Glas Gorenjske v vaši družini?« je bilo prvo vprašanje. Kljub temu, da na to vprašanje večina braleev ni odgovorila, smo vendar dobili približno sliko, da bera izvod »Glasu Gorenjske« približno šest ljudi. S to številko je povsem utemeljena trditev, da je »Glas Gorenjske« najbolj bran časopis na Gorenjskem, saj ga bere okoli 72.000 Gorenjev vsak teden dvakrat. Omenimo naj, da vsaka številka »Glasu Gorenjske« izide v 12.000 izvodih.

Kratke novice z Gorenjske, bodice, slikanice, podlistek, ljudje in dogodki, obveščevalec, obrazy in pojavi, so kratki odgovori na drugo vprašanje: »Kaj najprej poiščete in berete v časopisu?«

Ceprav so okusi in želje ljudi različni, je anketa pokazala, da vsak izmed 72.000 braleev »Glasu Gorenjske« v našem poletniku najde tisto, kar mu je najbolj všeč in da v veseljem prebira »Glas Gorenjske« od prve do zadnje strani.

Mnenja braleev na tretje vprašanje »Katere strani oziroma rubrike vam v listu najbolj ugajajo?« so precej enaka. Odgovori so: Zadnja stran, Bodice, Stoj — splošna nevarnost, Obrazi in pojavi; nekdo pa je najbolj vesel ponedeljkovo številko zaradi vremenske napovedi. Pravi, da je »Glas Gorenjske« še najbolj točen in zanesljiv napovedovalcev od vseh, ki napovedujejo vreme. Nadalje pa je precej odgovorov tudi na naslednje rubrike: Gorenjski obveščevalec, kulturna stran in šport.

»O katerih stvareh naj bi več pisali?« je četrtto vprašanje, na katerega smo prejeli najbolj obširne odgovore. Bralec so svoje želje podrobno utemeljevali. V večini primerov gre za rubrike, ki so že bile v »Glasu Gorenjske«: »sodišča, tržni pregled, gledali bomo...«, žrebanje jugoslovanske loterije in ugankarski kotiček. Zelja anketirancev je, da bi bila s sodišča naša stalna rubrika, v kateri naj bi imenovali ljudi s polnimi imeni in ne le z začetnimi črkami, kot je bilo to nekdaj v navadi. Tržni pregled naj bi bil bolj obširen kot je bil. Za rubriko, ki smo jo nekajkrat objavili na zadnji strani — »Gledali bomo...« pa se predvsem navdušujejo mlajši. Razen omenjenega so nam bralec tudi svetovali, naj bi v našem listu uvedli nekaj novih rubrik: vzgojni pogovori, pedagoški intervju, kaj izdelujejo gorenjska podjetja, zdravniški pogovori, ročno delo, naša nagradna križanka (vsak mesec enkrat), živiljnepisni športnikov, vrličkar in sadjar itd.

Dragi braenci, vaše želje bomo upoštevali in jih bomo postopoma tudi uresničevali. Tiste, ki so si želeli, da bi v našem listu objavili tudi drugi del romana Mimi Malenškove »Vigenc«, smo vsekakor razveselili že danes. Zelje ostalih pa bodo kmalu na vrsti.

In končno, kdo bo nagrajen za sodelovanje z uredništvom? Odločitev je bila težka, ker so bile pripravljene le štiri nagrade. Pismo z največ predlogi in najpopolnejšo kritiko o »Glasu Gorenjske« (Cirila Sajovica, VP 9935-8B, Beograd), smo nagradili s 1000 dinarji. Ostale tri nagrade so celotna naročnilna na »Glas Gorenjske«. Nagrajence smo določili z žrebom, le-ta pa je nagrade razdelili naslednjim anketirancem: Ciril Pogačnik, Dolenja vas 42, Selca nad Skofjo Loko; Rozi Senk, Moše pri Smledniku in Marica Kranjc, Kmetijska zadruga Zabnica.

Vsem hvala za sodelovanje in tudi za čestitke, ki ste nam jih poslali.

Uredništvo

Ob 40-letnici KPJ

STRELI MED KRANJEM IN PODNARTOM

V zadnjem prispevku je starisce meščanske stranke, posebno revolucionar Janez Mlakar opisal, kako so med jesenskimi delavci že oktobra 1919. leta imeli organizacijo komunistov z 900 članji. V vodstvu te organizacije so bili: Stefan Weis, Janez Smolej in Mirko Bahun.

Toda organizaciji komunistov so začele nasprotovati vse druge stranke. Socialisti, ki so imeli v svojih rokah konzumna društva in trgovine in tudi delavski dom na Jesenicah, so se čutili močnejše in so komunistom delali težave ob vsakem zborovanju in prireditvah. Rovarjenje proti komunistom je bilo vse močnejše. Grozne in vabe so ohladile marsikaterega člana, da je zapustil vrste komunistov.

Odpori proti izkoričevalskim režimom so bili vse močnejši. Generalna stavka svetovnega proletariata v juliju 1919 zoper oboroženo intervencijo kapitalističnih dežel v sovjetski Rusiji je razgibal tudi delavstvo pri nas. Zaman je režim postreil upornike med vojaštvom v Mariboru, zasedel Prekmurje in zlomil vzpostavljeni sovjetski oblast, kajti odpor je bil še hujši.

Januarja 1920 so celo žene v Ljubljani dvignile svoj glas in zahtevali volinno pravico itd. Delavstvo je množično pristopalo k Delavški socialistični stranki za Slovenijo, ki se je na ustanovnem kongresu 11. aprila 1920 zedinila s Socialistično delavsko stranko Jugoslavije (komunistov) in postala njen sostavni del.

Ob takem političnem ozračju so železničarji napovedali stavko o polnici med 15. in 16. aprilom 1920.

Kot v naslednjem sestavku opisuje Janez Mlakar spomine na tiste dni, tudi pri nas na Gorenjskem, zlasti na Jesenicah, niso mirovali.

OKLOPNJAK NA JESENICAH

Stavka! Železničarji stavka!

Ta vest se je raznesla po Jesenicah kot blisk. Kovinarji smo se sestali 23. aprila. Podpreti jih moramo, kolikor je v naših močeh. Tak je bil sklep. Ko je bilo prvo zborovanje železničarjev na jeseniški postaji, smo se ga v velikem številu udeležili delavci iz tovarne. Glavni govornik je bil skladisnik Mlakar in uradnik Welt. Ostro sta napadala ministra dr. Korošca. Mi prisotni pa smo si dali duška s primernimi medkljici. Množica je kar valovila. Skoraj vsak dan smo hodili na postajo. Zdrževali smo se s stavkujočimi železničarji. Morala ni pada. Tako je bilo kakih 14 dni.

— Vladni režim pa je na tihu priznaval posebno akcijo s svojim žandarskim in policijskim aparatom. Vdano so mu pomagale tudi

je bil. Ko je začel nagovarjati, naj zlepa in mirno gremo proč s postaje.

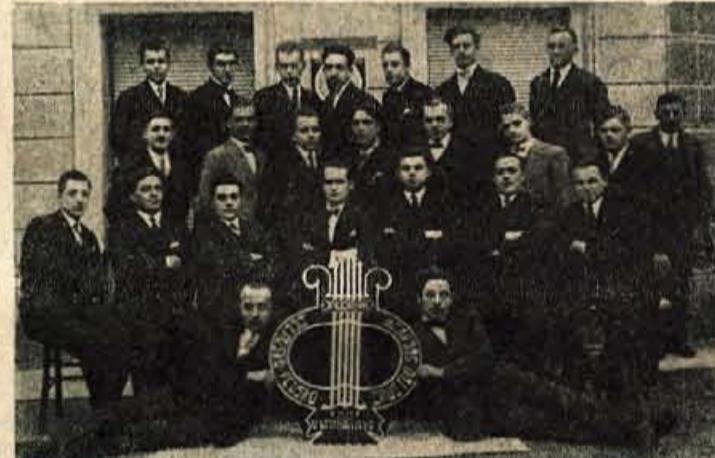
Bil je tretji teden. Stavkujoči in mi smo bili še zmeraj vztrajni in složni. Neprizakovano se je razpršila veste kot jesensko listje v vetru, da prihaja proti Jesenici oklopniak. Vznemirjenje je bilo veliko.

Bilo je okrog četrte ure popoldne, ko je od Javornika navzgor spopala lokomotiva dolgega »potujočega bunkerja«. Vse je drlo deli za prihajajoči vlak in se na proti postaji. Vest se je bila raz-

je napeto. Vsak čas smo pričakovali znak za napad na vojake. Nekateri smo imeli pod obliko pripravljene vojaške samokrese. To da... Povelja ni bilo. Protiv večeru se je skoro vsa množica zbrala na dvorišču delavškega doma »pri Jelenu«. Govornik Mlakar je bil za »mirne žive«. Tudi novi predsednik podružnice KPS za Jesenice Tone Znidar je bil tega misljenja. Toda mnogi iz množice so tem besedam nasprotovali. Tudi Pintar, Bergman, Golba, Zupan, Jaz in drugi smo bili za to, da vojake s silo spravimo s postaje. »Sila proti sili. Sicer se še pogatajti ne moremo,« smo rekli.

Med »Svobodaši« na Jesenicah (zgoraj) in na Javorniku (spodaj) so redno z vsemi silami delali revolucionarji - železarji. Med njimi je tudi živel in delal narodni heroj Jože Gregorčič (X).

Nesla tudi med oddelki železarne. Jesenicah? Pripravljenost je bila na mestu. Streli so dali slutiti marsikaj.

SILA PROTI SILI

Vojaki so se razmestili po postaji kot bi trenil. Pred vhodnimi vrati na postaji so

vlak se je škrpajale ustavil. Na se nenadoma pojavile tri strojnike. Med množico so se vrtili vojaki po 4 in 4 skupaj. Potiskali so množico po cesti navzgor proti Hrušici in navzdol. Padale so kletvice, vzklik proti režimu, zatiranju, vzklik ruskim revolucionarjem. Bilo

Toda, naši razgovori so verjetno pršli na uho nezaželenemu. Prehitro se je to razvedelo. Most so na noč zastražili vojaki. Skupno z vojaki so bili tudi nacionalisti, ki so se zmeraj zbirali v telovadnici bivše nemške šole in se menili, kako bi zadušili stavko.

Tako je solidarnost jeseniških delavcev ob splošni stavki železničarjev potekla brez krvi. Toda moč in ugled stavkujočih, ki so jim bili na čelu komunisti, se je med delavstvom še bolj utrdila.

Smrt na Okroglem

VIHAR POD TRIGLAVOM

Rišo Milan Batista

69

70

71

72

Nemškim ponudbam za vdajo je iz votli- ne odgovoril smeh in norčevanje. Potem je bilo dolgo vse tiko — zunaj ob Savi, pa tudi v votlini. Čez čas se je oglašil Stane Žagar: »Če se kdo hoče predati, mu ne branim. Če kdo upa, da bo na ta način rešil življenje...« — »Daj no, Stane, kaj pa misliš, nisi čul, kaj smo odgovorili Nemcem?!« so planili po njem.

Ostao jim je le še upanje. Upanje, da se bodo pod zaščito noči izmuznili iz luknje. Saj nobeden ni govoril o tem — ampak potihom so pa vsi upali, da se bodo rešili. Ure so minevale strašno počasi. Okoli osmih zjutraj je bilo, ko se je na železniški postaji onkraj Save ustavil težki oklopnik. Stolpiči s topovi so se počasi obrnili proti njim.

Prva topovska granata je udarila v skale čisto blizu vhoda v votlino. Vsa votlina se je stresla — toda onim v njej topovi niso mogli do živega. »Nič nam ne morejo, dokler ne bodo razširili vhoda,« je rekel Lojze. Menda so tudi Nemci sprevideli to in so potem, ko so nekaj časa brezuspešno nabijali s topovi, v skale, obstrelijevanje votljine opustili.

Spet se je čas neznansko počasi pomikal naprej. Nemci so poskušali po gozdni poti spraviti v bližino votline oklopni avtomobil, ampak pot je bila preozka. »Tudi to jim ne gre,« so se zadovoljno spogledali. Minila je deveta, ko so v votlini začutili smrad po dimu. Potem so opazili ob vhodu velike otepe goreče slame. »Spekli nas bodo,« je zastopal nekdo.

ZA RAZVEDRILO

— Draga moja, tale tvoj klobuk pa ni več moderen!

— Srčna želja majhnega moža!

MESTA POD MORJEM

Iz davnih dni so se ohranile zgodbe o mestih, ki so izginila pod morsko gladino. Že več stoletij pripovedujejo o Atlanti, vendar še nihče natanko ne ve, kdaj in kje je stalo to mesto, ki ga je kasneje zalila voda. V Ilijadi pripoveduje Homer o Helgeju, malem grškem pristanišču, ki je nekoč zelo slavelo, potem pa je za vse čase izginilo v morju. Leta 196 pred našim štetjem je bil v tistem delu Grčije hud potres, ki je pogolnil tudi to mestece.

Mnogo več vemo o mestu Port Royal na Jamaiki. V 17. stoletju je bilo tu zatočišče ameriških in drugih gusarjev. V mestu so bile prave zakladnice zlata, srebra in dragih kamnov. Skladišča so bila polna svile, okraskov, hrane in pihač, tako da so plačevali v gostilnem vino kar s prigledi zlata. Leta 1692 se je nebo nenadoma pooblačilo, vilja se je ploha, med nevihto so sekale strele, na morju se je dvignil strašen vihar. Valovi so pljuskali od vseh strani. Tla so se majala, zidovi so se rušili, ljudje pa bezali. Nič ni ostalo. Ko se je vihar polegel, je bila na tistem kraju le zelenasta voda, po kateri so plavale le lesene razbitine in

To je eno od letal sovjetske antarktične ekspedicije na letališču baze „Mirny“ pred raziskovalnim poletom. Pingvini — nenavadne ptice ledenega kontinenta okoli Južnega tečaja — so tega ogromnega „ptiča“ opazovali z velikim zanimanjem.

ROMAN

II. del

VIGENCI

Mimi
Malenšek
Konič

I.

Nad trgom se je počasi zgoščeval mrak.

Vzdolž po kotlini je hušnil južni veter, ki je prinašal s seboj vonj tale zemlje, zelenega smrečja in mokrih globič. Iz vode je začela vstajati meglica. V vsem je bil dih pomlad.

Dominik Zgonc je stal pred hišo in poslušal, kako so se vigencji ustavljal. Kladiva so udarjala samo še v neenakomernih presledkih. Potem so zaškripali vzvodi in kolesa so se ustavila. Mehovi so nehalo sopsti in skozi odprtva vrata je videl, kako je jela žerjavica na ognjiščih naglo ugašati.

Iz vigencov so se usipali delavci, kakor čebele skozi ozko panjevo žrelo. Trudni in sajasti so šli mimo njega, najprej možje, za njimi žene in otroci. Drug za drugim so mu želelilahko noč, on pa jim je malomarno prikimoval. Stal je na robu poti, z rokami na hrbitu, močan in zdrav petdesetletnik s trdim obrazom in za spoznanje osivelimi lasmi. Čakal je, da so se delavci razšli. Po vigencijih je hodil samo še stari Voltrešč. Ko je zaklenil vrata, je prinesel gospodarju oba velika, votla ključa. Dominik je iz navade vprašal:

»Vse v redu?«

»V redu, mojster.« Starec je dvignil dva prsta k ščitku oguljene čepice in odčototal z dvorišča.

Dominik je gledal za njim. Zmajal je z glavo nad starčevom mahedravo hojo. Voltrešč je že davno odslužil. Moral bi ga odpustiti. Odpustiti... hudiča! To bi si ljudje brusili jezike! V teh zadevah so postali zelo občutljivi. Včasih je bilo drugače. Odslužen kovač si je oprtal beraško

malho in nihče se ni vznemirjal zaradi tega. Zdaj se pa zdi kot da je mojster dolžan skrbeti za odslužene delavce. Čuden red to!

Dominik je nejevoljno zarožljal s ključi. Ne, Voltrešč res ne more odpustiti! Petindvajset let že dela pri njem in nekoč je bil dober delavec. Ana bi tudi ugovarjala. Eh, naj ostane! Navsezadnjе je kakov zvest, doslužen pes. Najbrž tudi ne bo več dolgo. Že zima ga utegne pobrati. Gospodarno pa ni plačevati bolnega starca, ko se vsak dan ponujajo mladi kovači!

Zagledal se je proti hiši. Bilo je še prezgodaj, da bi šel noter. Zenske so v kuhinji še rototale s posodo in nihče še ni klical večerjat. Da bi pregnal čas med mrakom in nočjo, ko ni imel nič pametnega početi, je počasi stopil okrog vigencev. Zajelo ga je vzdušje zgodnje večerne ure. V hlevu so mukale krave in konji so hrzali. Hlapec je nesel mimo koš mrve. S ceste je prihajal ropot lesnih cokel in govorjenje delavcev, ki so se vračali iz Spodnjega konca. Za vodo so vpili kozarji, ki so gnali žival s paše. Potem je zabrnzel zvon, glasno in bučeče, da je preglasil šum vode.

Počasi je stopal ob vodi in se razgledoval. Dvorišče je bilo široko in posuto s peskom. Razsiril ga je po tisti veliki povodnji, ki bi mu bila skoro vzela oba vigenca. Vodo je ukrotil z jezom. Zdaj se je lahko smejal povodnjim! Kroparsčica mu ne bo nikoli več delala škode! Potem je začel z zanosom ogledovati oba vigenca. Zgornji, večji, je bil skoraj ves nov, spodnji je postal, kakršen je bil pred petindvajsetimi leti. Večkrat ga je že nameraval podreti, toda nikoli se ni mogel odločiti. Med njim in spodnjim vigencem je bila neka povezanost — včasih ga je občutil malone kot živo bitje. V tem starem, stokrat pokrpanem vigencu se je začela njegova pot navzgor. Kadar se mu je zahotel, da bi spet vzel kladivo v roke in se prepričal, ali še more kovati kot nekoč, je to storil zmeraj v spodnjem vigencu. Sicer pa se je to dogajalo vedno poredkeje. Imel je vse preveč skrbi, da bi bil utegnil. Vendar pa je

bil vselej srečen, kadar je čutil, da mu kladivo poje v roki kakor v mladih letih.

Crne zenice so mu počasi drsele od enega vigenca do drugega. Gledal ju je kakor zmeraj: kot bi ju še nikoli ne bil videl. Zmeraj spet je čutil, da je ponosen nanju. V teku let se je zrasel z njima, postala sta del njega samega, brez njiju bi ne mogel živeti. Večkrat se je spomnil, kako ju je reševal pred povodnijo. Življenje je tvegal, ko se je prvi pognal v razpenjeno vodo in jo preplaval. Rad je mislil na to, kako je kopal pretok, da mu je blato brizgal v obraz in kako sta s stricem Miklavžem stala do vratu v vodi in skušala zajeziti pobesneno vodo. S tihim zadoščenjem je mislil na zasilni jez, ki sta ga naredila iz hlodov, kupov opeke, zabojev žebljev, cajnov in drugih jeklenih nakoval. To je bil boj, vreden moža! Prijetno je bilo misliti na moč, ko se je ustavljal pobesnemu elementu, ki ga je hotel uničiti. V vseh poznejših letih ni doživel nič približno enakega.

Stopil je mimo skladišča in se ustavil pred vozarno. Z gospodarnim očesom je pogledal troje parizarjev, kolesej, zapravljevec, dvoje gospodskih sanj, vozove lestvenike, težke sani in kritice. Potem je stopil na hlevski prag. Samo mimogrede se je ozl po kravah, dalj pa se je zamudil pri treh pinchavskih konjih in kobilici, ki je hrzala v kotu. Stopil je noter, zajel v pehar in kobilici ponudil ovs. Tako prijetno je bilo čutiti njene hladne nozdrevi na dlani, ko je igraje pobirala zrnje. Potrepljal jo je po vratu in spet šel.

Ko se je vrnil na dvorišče, je pred hišo že gorela velika kovana svetiljka. Dominik si je ogledal hišo. Bila je vsa prenovljena, mnogo mogočnejša kot nekoč. Opazoval je streho iz rdeče opeke, ki je hiši dajala gospodski videz. Tihi se je nasmehnil predse. Zdaj se prav gotovo nobena trška hiša ne more več kosati z Gašperinovo. Niti Španova, čeprav je Johan zmetal s strehe klanice! Nadomestil pa jih je samo s ploščicami. Morda bi niti tega ne bil storil, ko bi ne bil hotel po vsej sili tekmovati z Dominikom.

Srhščina - mednarodni uradni jezik

Srednjeveški evropski državniki so se s turškimi pogovarjali v srbskem jeziku

Ker sta bila v 16. stoletju, torej v so postali sultani, ostali naklonjeni mačasih prvih stikov evropskih dežel s terini govorcev. Sultan Mohamed II., Turčija — novo velesilo, arabski in pastorek kneginje Mare, je uporabljal turški jezik skoraj popolnoma neznana, sibčino, prav tako Sulejman. Tej načinosti sultanov do srbske in avstrijski poslaniki pri Porti so prilagodili tudi evropski državniki, za-

to si je turški dvor od 15. do 17. stoletja dopisoval z Ogrsko, Vlaško, Moldavijo, Dubrovnikom in Benetkami v srbskem, avstrijski poslaniki pri Porti so prilagodili tudi evropski državniki, za-

NAJSTAREJŠA GORENJKA

»Spančkova« Micka je verjetno najstarejša Gorenjka. Julija letos bo starla že 101 let! — Micka se je rodila v Dobrem polju pri Radovljici in je imela deset brašov in sestra, od katerih pa živi le še najmlajši, Jože Dežman v Sebenjah pri Podhomu (tudi ta je že v 91 letu). Micka je šla že z 18 le-

GOLOBJI LET IN HORMONI

Nemški zdravniki so prišli do zani-

mivega odkritja: materinska ljubezen je osnova golobjih poletov.

Naravoslovci že dalj časa vedo, da se golobi ne parijo vse doletje, dokler si ne zgradijo gnezda. Golobi namreč ob-

čutijo željo po razmnoževanju toliko časa, dokler ne pridejo pod vpliv nekega hormona, ki jih sili h graditi gnezda. Ko je gnezdo narejeno, ta hormon odstopi mesto drugemu — gonadotropnemu hormonu hipofize (ščitne žlez), ki vpliva na začetek delovanja spolnih žlez.

Hormoni usmerjajo golobe tudi pri poletih. Omogočajo jim, da se orientirajo na zelo velike razdalje, tudi nad tisoč kilometrov, stopnjujejo njihovo željo po vrnitvi v domači kraj in pospešujejo hitrost letenja.

Znano je, da je povprečna hitrost golobovega leta 45 do 105 kilometrov na uro. Najhitreje leti golobi, ki so

ZADNJI UOSTRI

MIKROGRAMSKI KOŠČEK KALIFORNIIA

Na kalifornijski univerzi so po šestletnem razpadanju plutonija v jedrske reaktorje dobili majhen košček kalifornija.

Kalifornij je prvina, ki je v periodnem sistemu na 98 mestu. V elementarni obliki ga na Zemlji sploh ni, v vesolju pa obstaja samo v eksplozivnih — supernovih zvezdah.

DNEVNA SOBA — NE POD 16 m²

Po podatkih luksemburškega instituta za gradnjo stanovanj, morajo imeti stanovanjski prostori vsaj naslednje površine: dnevna soba 16, spalnica 14 in kuhinja 8 m². Stanovanjske površine, ki so manjše od zgoraj navedenih, motijo po zatrjevanjih psihologov, duševno razpoloženje ljudi.

TRODIMENZIONALNA TELEVIZIJA

Ameriška družba »General Electric« je pokazala prototip izpopolnjene televizijske sistema, ki bo plastično prikazoval predmete. Takšne televizijske naprave bodo predvsem uporabljali za kontrolo tistih delov atomskih reaktorjev, ki jih težko neposredno nadzirajo.

tom v Ljubljano k sestrični, kjer je pomagala v »lectariji«. Kma'u zatem pa je bila blagajnica v upravi Mestne ljudske kopeli v Ljubljani do svojega 68. leta, ko je šla v pokoj.

Po osvoboditvi se je »Spančkova« Micka spet preselila na Gorenjsko-Zdrava in še vedno čila, je preživel stoto leto na Bledu, kaže pa, da bo preživel še marsikateri svoj rojstni dan. Micka je bila v svojem dolgem življenju doslej le enkrat nevarnejše bolna, zadnjih petdeset let pa je preživila brez zdravniške pomoči in brez vsakršnih zdravil.

Bil sem sate'it Sonca'

V studijih »Moskva-filma« zaključujejo snemanje filma o poletu človeka v vesmirje. To je dolgometražni igraji film, ki bo imel naslov »Bil sem sate'it Sonca«. Scenarij zanj je bil napisan še pred izstrelitvijo kozmične rakete.

Junak tega filma je sin nekega velikega znanstvenika, ki žrtvuje svoje življenje za to, da bodo ljudje nekega dne lahko brez nevarnosti poleteli v vesolje.

V filmu so prikazane vse težave vsemirskega potnika. Posebno razburljiv je trenutek, ko raketa s človekom pride do pravcate reke Meteorov, skozi katere si utira pot s tem, da jih bombardira z atomskih topom. Nazadnje raketa, v kateri leti junak vesolja, postane sate'it Sonca in se več ne vrne na Zemljo.